

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi energiatehokkuusmerkintää koskevan kehyksen vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta”

(COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD))

(2016/C 082/02)

Esittelijä: Emilio FATOVIC

Neuvosto päätti 31. elokuuta 2015 ja Euroopan parlamentti 15. syyskuuta 2015 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 194 artiklan 2 kohdan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi energiatehokkuusmerkintää koskevan kehyksen vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta”

(COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD)).

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 7. tammikuuta 2016.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 20.–21. tammikuuta 2016 pitämässään 513. täysistunnossa (tammikuun 20 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 218 ääntä puolesta ja 2 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kannattaa komission ehdotusta laatia energiatehokkuusmerkintää koskeva kehys ja on vakuuttunut siitä, että jos se pannaan asianmukaisesti täytäntöön ja integroidaan ekologista suunnittelua käsittelevän direktiivin kanssa, se voi vaikuttaa myönteisesti ympäristöön, kuluttajiin, yrityksiin ja työntekijöihin.

1.2 Komitea katsoo, että ehdotuksessa tarkastellaan voimassa olevaan lainsäädäntöön liittyviä keskeisiä ongelmia, joita ovat muun muassa lainsäädännön tuloksetas soveltaminen, tehokas markkinavalvonta sekä kuluttajien oikeus saada selkeitä, ymmärrettäviä ja vertailukelpoisia tietoja. ETSK kehottaa komissiota etenkin jatkamaan energialuokkien standardointi- ja yksinkertaistamisprosessia kaikissa tuoteluokissa.

1.3 ETSK kannattaa asetuksen käyttämistä lainsäädäntävälineenä direktiivin sijaan, jotta varmistetaan säädöksen tehokas ja yhdenmukainen täytäntöönpano kaikkialla Euroopan unionissa.

1.4 Komitea pitää oikeana päätöstä perustaa tuotetietokanta, sillä kyseessä on väline, joka auttaa tehostamaan markkinavalvontaa. ETSK:n mielestä on kuitenkin tärkeää vahvistaa myynnissä olevien tuotteiden todentavaa valvontaa sen tarkistamiseksi, vastaavatko tuotteen ominaisuudet tosiasiaa merkinnässä ilmoitettuja ominaisuuksia.

1.5 ETSK kehottaa komissiota perustamaan ja rahoittamaan yhteistä ja standardoitua koulutusta kaikille seurantaan ja valvontaan osallistuville työntekijöille ja muille toimijoille.

1.6 ETSK suhtautuu myönteisesti päätökseen palata aiempaan A:sta G:hen ulottuvaan energiankulutusta osoittavaan asteikkoon, sillä se on kuluttajien kannalta helpommin ymmärrettävä, sekä tummanvihreästä punaiseen ulottuvan asteikon käyttöönottoon, jotta tuotteen energiatehokkuus voidaan tunnistaa entistä paremmin.

1.7 Komitea ehdottaa, että energiatehokkuusmerkintää varten suunnitellaan uusi graafinen malli, jotta torjutaan väärennöksiä ja vältetään sekaannuksen syntyminen kuluttajien keskuudessa etenkin siirtymäkauden aikana. Lisäksi ETSK ehdottaa, että väriasteikko jätetään harmaaksi niiden luokkien kohdalla, joihin ei kuulu markkinoilla olevia tuotteita uudelleenskaalauksen tai ekologista suunnittelua käsittelevässä direktiivissä asetettujen rajojen johdosta.

1.8 ETSK ehdottaa, että uutta merkintää täydennetään muillakin kuluttajan kannalta merkittävillä tiedoilla, kuten "tuotteiden oletettu vähimmäiselinikä" ja "tuotteen energiankulutus sen elinkaaren aikana", myös hiilijalanjälkeä ajatellen. Nämä tiedot ovat välttämättömiä, jotta eri luokkiin kuuluvia energiaa käyttäviä tuotteita voidaan tosiasiasa vertailla keskenään taloudelliselta kannalta ja jotta voidaan torjua ja rajoittaa tuotteiden suunniteltua vanhenemista.

1.9 ETSK katsoo, että jos niinkin tärkeä näkökohta kuin seuraamusjärjestelmän käyttöönotto siirrettäisiin yksittäisille jäsenvaltioille, edistettäisiin lainsäädännön epäyhtenäistä noudattamista, mikä tekisi tyhjäksi direktiivin korvaamisen asetuksella.

1.10 Komitea on sitä mieltä, että unionin on toissijaisuusperiaatteen pohjalta edistettävä energiatehokkaampien tuotteiden saatavuutta heikommassa asemassa olevissa yhteiskuntaryhmissä ja torjuttava näin energiaköyhyyttä.

1.11 ETSK katsoo, että aivan kuten kaikkia palvelevan suunnittelun periaatteen mukaisesti pyritään suunnittelemaan kaikkien käytettävissä olevia tuotteita, myös merkintöjen olisi oltava yhä paremmin kaikkien ymmärrettävissä. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten tarpeisiin.

1.12 Komitea kehottaa unionia toteuttamaan toimia, jotta uuden merkintäjärjestelmän mahdollisia lisäkustannuksia ei säilytetä automaattisesti vähittäiskauppiaille tai loppukäyttäjille.

1.13 ETSK pahoittelee, ettei ehdotukseen sisälly verkkokauppaa käsittelevää erityistä strategiaa. Komitea pitää tällaista strategiaa tarpeellisenä, sillä verkkokauppa on yksi aloista, joilla lainsäädännön täytäntöönpanoa pitkälti laiminlyödään. Komitea toivoo erityisesti nopeita toimia niiden verkkokauppapaikkojen sääntelemiseksi, joiden on todettu rikkoneen eniten velvoitetta esittää energiamerkinät.

1.14 ETSK toteaa, ettei ehdotukseen sisälly uusiokäytössä olevia energiaa käyttäviä tuotteita koskevia erityistoimia. ETSK:n mielestä on erityisen tärkeää säännellä tällaisten tuotteiden kaupan pitämistä silloin kun niitä myydään asianomaisissa vähittäismyymälöissä, jotta lainsäädäntöön ei syntyisi aukkoja ja jotta ennen kaikkea edistettäisiin energiatehokkuus- ja kiertotalousstrategioiden parempaa yhdentymistä.

1.15 Komitea kehottaa Euroopan komissiota kiinnittämään erityistä huomiota unionin ulkopuolisista maista tuotuihin tuotteisiin, jotta eurooppalaista tuotantoa suojeltaisiin mahdollisilta vilpillisen kilpailun muodoilta tai merkintöjen suoranaishelta väärentämiseltä.

1.16 ETSK katsoo, että Euroopan unioni voi saavuttaa energiatehokkuustavoitteensa vain kuluttajien aktiivisen osallistamisen kautta. Tätä varten se kehottaa järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa toimimaan yhteistyössä jäsenvaltioiden hallitustahojen kanssa, jota voidaan toteuttaa tehokkaampia ja entistä laajemmalle ulottuvia tiedotus- ja valvuttamistoimia myös yksittäisten vähittäiskauppiaitten keskuudessa.

1.17 Komitea kannattaa ehdotusta, että mainoksiin veloitetaan sisällyttämään energiamerkintä jokaisen yksittäisen tuotteen kohdalla tai, jos tämä ei ole mahdollista, ainakin energialuokka, jotta kuluttajille voidaan antaa paremmin tietoa ja valistusta.

1.18 ETSK:n mielestä yksi viikko on liian lyhyt aika, jotta sen kuluessa voitaisiin siirtymäkauden päätyttyä siirtyä lopullisesti uuden järjestelmän mukaisesti merkintöihin tuotteisiin. Komitea kehottaakin pidentämään tätä aikaa 30 päivään.

1.19 ETSK kehottaa komissiota soveltamaan varovaisempaa ja maltillisempaa lähestymistapaa delegoituihin säädöksiin. Komitea toivoo etenkin, että toimivallan siirrot ovat selkeitä ja tarkkaan määriteltyjä, että parlamentin valvonta on varmistettu ja erityisesti, että delegoitujen säädösten hyväksyminen edellyttää aina jäsenvaltioiden, ETSK:n ja sidosryhmien tosiasiallista kuulemistä ja osallistamista.

1.20 ETSK pitää asianmukaisena kahdeksan vuoden määräaikaan energiatehokkuusmerkintää koskevan kehyksen uudelleentarkastelemiseksi. Komitea ehdottaa kuitenkin, että tämän ajanjakson puolivälissä toteutettaisiin vaikutusarviointi.

1.21 ETSK katsoo, että on tärkeää määritellä yksiselitteinen ja pysyvä uudelleenskaalausmekanismi, jotta markkinoiden teknologisesta kehityksestä aiheutuvat toistuvat uudelleenskaalaukset olisivat taloudellisia, täsmällisiä ja toisiaan tukevia. Komitea ehdottaakin uudelleenskaalausta vasta sitten kun energialuokan A tuotteiden markkinaosuus on vähintään 20 prosenttia.

2. Johdanto

2.1 Euroopan komissio julkaisi 25. helmikuuta 2015 energiaunionipaketin, johon kuuluu kolme tiedonantoa:

- joustavaa energiaunionia ja tulevaisuuteen suuntautuvaa ilmastonmuutospolitiikkaa koskeva puitestrategia ⁽¹⁾
- tiedonanto EU:n kannasta kansainväliseen ilmastopöytäkirjaan
- tiedonanto toimenpiteistä sähköverkkojen 10 prosentin yhteenliittämätavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2020 mennessä.

2.2 Kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan perustuva energiaunionia koskeva strategia, jonka tavoitteena on energiahuollon turvallisuuden, kestävyden ja kilpailukyyn parantaminen, jakautuu viiteen osaan:

- energiaturvallisuus, solidaarisuus ja luottamus
- täysin yhdyneet EU:n energiamarkkinat
- energiatehokkuus hillitsemässä kysyntää
- vähähiiliseen talouteen siirtyminen
- tutkimus, innovointi ja kilpailukyky.

2.3 Asetus energiatehokkuusmerkintää koskevasta kehyksestä ja aiemman direktiivin 2010/30/EU ⁽²⁾ kumoamisesta liittyy energiaunionia koskevaan strategiaan.

2.4 Uusi energiatehokkuusmerkintää koskeva kehys nivoutuu ekologisesta suunnittelusta annettuun direktiiviin 2009/125/EY ⁽³⁾. Ilmastotoimista ja energia-asioista vastaavan komission jäsenen Miguel Arias Cañeten mukaan näiden kahden säädöksen yhteisen täytäntöönpanon kautta ”Euroopassa säästetään vuoteen 2020 mennessä yhtä paljon energiaa kuin sitä kulutetaan vuosittain Italiassa, eli 166 miljoonaa tonnia öljyä”. Tämä vaikuttaa merkittävästi myös hiilidioksidipäästöjen vähenemiseen.

2.5 Uudessa asetuksessa otetaan huomioon muun muassa voimassa olevan lainsäädännön jälkiarvioinnin päätelmät, kansalaisten ja sidosryhmien keskuudessa toteutettujen kuulemisten tulokset sekä erityinen vaikutusarviointi ⁽⁴⁾.

3. Komission ehdotuksen pääsisältö

3.1 Komission ehdotus on ensimmäistä kertaa asetuksen eikä enää direktiivin muodossa. Näin pyritään yksinkertaistamaan sääntely-ympäristöä jäsenvaltioita ja yrityksiä varten, mutta ennen kaikkea varmistamaan, että ehdotukseen sisältyvät periaatteet pannaan täytäntöön ja että niitä noudatetaan yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopan unionissa.

3.2 Ehdotetussa asetuksessa säädetään tuotetietokannan perustamisesta markkinavalvonnan tehostamiseksi. Valmistajien velvollisuutena on syöttää tiedot tietokantaan. On tärkeää korostaa, että yritysten on jo nykyisin ilmoitettava kyseiset tiedot kansallisten markkinavalvontaviranomaisten pyynnöstä. Tämän vuoksi Euroopan komissio arvioi, että yrityksille koituu tästä vain minimaalisia lisäkustannuksia ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Ks. COM(2015) 80 final.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/30/EU energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin (EUVL L 153, 18.6.2010, s. 1).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/125/EY energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista (EUVL L 285, 31.10.2009, s. 10).

⁽⁴⁾ SWD(2015) 139.

⁽⁵⁾ COM(2015) 341 final, perustelujen kohta 2.3.

3.3 Ehdotuksen tavoitteena on tarkistaa direktiivissä 2010/30/EY käyttöön otettu ja voimassa oleva energiankulutusta osoittava asteikko kahdesta syystä:

- a) On todettu, että asteikko A+:sta A+++:aan on tehnyt merkinnöistä vaikeasti ymmärrettäviä, mikä ei kannusta kuluttajia ostamaan energiatehokkaampia tuotteita.
- b) Korkeimmat energialuokat ovat jo täyttyneet eräissä tuoteluokissa.

Komissio ehdottaakin, että palataan aiempaan ja helpommin ymmärrettävänä pidettyyn A:sta G:hen ulottuvaan asteikkoon ja skaalataan uudelleen kaikki nykyisin kaupan pidettävät tuotteet. Luokat A ja B on määrä jättää vapaiksi, jotta estetään korkeimpien luokkien täyttyminen välittömästi ⁽⁶⁾. Täydentävänä lisätoimena säädetään myös tummanvihreästä punaiseen ulottuvan asteikon käyttöönotosta merkinnöissä, jotta voidaan osoittaa tuotteiden energiatehokkuus.

3.4 Ehdotetussa asetuksessa säädetään kuuden kuukauden siirtymäajasta, jonka aikana nykyisin kaupan olevissa tuotteissa olisi kaksinkertainen merkintä, jotta uudelleenskaalaus voitaisiin toteuttaa asianmukaisesti ja jotta vältettäisiin sekaannusta kuluttajien keskuudessa. Jäsenvaltioiden olisi tässä vaiheessa myös järjestettävä erityisiä kampanjoita, joiden avulla kuluttajille tiedotetaan uudesta merkintäjärjestelmästä.

3.5 Komission mukaan sekä valvonnan että seuraamusjärjestelmän määrittely on edelleen kuuluttava jäsenvaltioiden toimivaltuuksiin ⁽⁷⁾.

3.6 Komissiolle annetaan valtuudet antaa delegoituja säädöksiä, jotta varmistetaan lainsäädännön asianmukainen täytäntöönpano. Neuvosto ja parlamentti voivat koska tahansa peruuttaa nämä valtuudet. Komission on varmistettava kunkin delegoidun säädöksen kohdalla jäsenvaltioiden edustajien ja kuhunkin tuoteryhmään liittyvien sidosryhmien tasapuolinen osallistuminen. Jäsenvaltioita ja sidosryhmiä varten muodostetaan yhteinen kuulemisfoorumi.

3.7 Energiatehokkuusmerkintää koskevaa kehystä on tarkoitus arvioida seuraavan kerran kahdeksan vuoden kuluttua. Jo myytävänä olevien tuotteiden merkinnät on määrä tarkistaa joka viides vuosi, mutta asetuksen hyväksymisen jälkeen myyntiin tulleiden tuotteiden uudelleenskaalaukselle ei ole määritelty täsmällistä määräaika.

4. Yleistä

4.1 ETSK on tyytyväinen komission ehdotukseen, joka perustuu tietoisuuteen siitä, että energiamerkintä vaikuttaa myönteisesti ympäristöön, kuluttajiin, eurooppalaisiin yrityksiin ja työllisyyteen ⁽⁸⁾.

4.2 ETSK katsoo, että uudella merkintäjärjestelmällä on puhtaasti teknisten näkökohtien ohella tärkeä strateginen merkitys, sillä se vaikuttaa suoraan ja epäsuorasti energia-alaan, sisäiseen kauppaan, teknologisen kehittämiseen ja ympäristöön sekä yleisemmin kestäväen kehityksen prosesseihin.

4.3 ETSK toteaa, että vaikka asetusehdotuksesta puuttuu tietyiltä osin kunnianhimoa ja näkemystä, siinä tartutaan nykyisestä lainsäädännöstä johtuviin keskeisiin ongelmiin. Ehdotuksessa pyritään ratkaisemaan välittömät ja pakottavat ongelmat, eikä siinä puututa energiakaupan eikä energiantuotannon mahdollisiin tuleviin kehityskulkuihin.

4.4 Komitea kehottaa komissiota jatkamaan energialuokkien standardointi- ja yksinkertaistamisprosessia kaikissa tuoteluokissa. Tämä on tärkeää kannustettaessa kuluttajia valikoimaan ostettavia tuotteita ja suosimaan yhä laadukkaampia tuotteita.

4.5 ETSK kannattaa päätöstä käyttää lainsäädäntävälineenä asetusta direktiivin sijaan, jotta varmistetaan säädöksen tehokas, tarkka ja yhdenmukainen täytäntöönpano kaikkialla Euroopan unionissa. Tämän välineen valikoiva käyttäminen on tärkeää myös Euroopan integraatioprosessin tehokkuuden kannalta.

⁽⁶⁾ COM(2015) 341 final, 7 artiklan 3 kohta.

⁽⁷⁾ COM(2015) 341 final, 4 artiklan 5 kohta.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto ”Ekologinen suunnittelu / energiaa käyttävät tuotteet” (EUVL C 112, 30.4.2004, s. 25).

4.5.1 Komitea kannattaa ehdotusta perustaa tuotetietokanta, sillä se on tehokkaan markkinavalvonnan kannalta välttämätön väline. Komitea panee nimittäin merkille, että monissa Euroopan maissa kuluttajajärjestöt ovat useaan otteeseen tuoneet esiin, ettei aiempaa direktiiviä 2010/30/EU ole pantu kokonaan täytäntöön, ja näin ollen markkinoilla on tuotteita, joissa ei ole merkintää energiankulutuksesta. Kyseisellä välineellä varmistetaan myös tosiasiaa tuotteiden yhtäläiset kilpailuedellytykset sisämarkkinoilla.

4.6 ETSK katsoo kuitenkin, että tuotetietokannan perustaminen on tärkeää mutta ei ratkaisevaa asianmukaisessa markkinavalvontaympäristössä. Komitea toivoo, että toimivaltaiset viranomaiset vahvistavat myytävien tuotteiden todentavaa valvontaa, jotta voidaan varmistaa, että tuotteen tosiasialliset ja merkinnässä ilmoitetut ominaisuudet vastaavat toisiaan.

4.7 Kun otetaan huomioon markkinoiden seurantaan ja valvontaan liittyvät erittäin teknisluonteiset toimet, komitea kehottaa komissiota laatimaan asianmukaisen rahoituksen avulla markkinoiden seurantaan ja valvontaan osallistuville työntekijöille ja muille toimijoille yhteistä ja standardoitua koulutusta, jotta asetus voidaan panna täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa nopeasti ja tehokkaasti.

4.8 ETSK suhtautuu myönteisesti päätökseen palata aiempaan A:sta G:hen ulottuvaan energiankulutusta osoittavaan asteikkoon, sillä se on kuluttajien kannalta helpommin ymmärrettävä. Komitea korostaa, että esimerkiksi luokan A+++ ja luokan A+ jääkaapin välinen ero energiankulutuksessa on 42 prosenttia, vaikka energiatehokkuus- ja kustannuserot eivät ilmene välittömästi nykyisessä merkintäjärjestelmässä. Näin ollen tietyissä tuoteluokissa pätee periaate ”maksaa enemmän, kuluta vähemmän”, ja kuluttajat voivat saada lyhyessä ajassa takaisin ylemmän tuoteluokan tuotteiden hinnan. Tämä edellyttää kuitenkin, että merkinnät ovat selkeämpiä, ymmärrettävämpiä ja vertailukelpoisempia.

4.9 ETSK katsoo, että käsillä olevan ehdotuksen ensisijainen tavoite on sen yhdenmukainen soveltaminen koko Euroopassa. Jos niinkin tärkeä näkökohta kuin seuraamusjärjestelmän käyttöönotto siirretään yksittäisille jäsenvaltioille, edistetään lainsäädännön epäyhtenäistä noudattamista, mikä tekisi tyhjäksi asetuksen antamisen direktiivin sijaan.

4.10 Kaiken kaikkiaan ETSK on sitä mieltä, että uuden merkintäjärjestelmän rakenteen ansiosta varmistetaan seuraavat seikat:

4.10.1 Kuluttajat saavat tarkempaa, asianmukaisempaa ja vertailukelpoisempaa tietoa kaikkien EU:ssa myytävien tuotteiden energiatehokkuudesta ja energiankulutuksesta, ja he voivat tehdä tietoisia, edullisia ja ympäristöystävällisiä ostoksia pitkällä aikavälillä.

4.10.2 Parannetaan tuotteiden vapaata liikkuvuutta ja varmistetaan yhtäläiset toimintaedellytykset. Samalla vahvistetaan myös eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä, sillä yrityksiä kannustetaan innovointiin ja niiden etuna on päästä markkinoille ennen unionin ulkopuolisista maista tulevia yrityksiä. Näin ne voivat saada korkeammat voittomarginaalit.

4.10.3 Parannetaan työllisyysastetta edellyttäen, että eurooppalaiset yritykset sitoutuvat siihen, etteivät ne siirrä tuotantoaan nykyistä enempiä muualle maailmaan. Näin voidaan epäsuorasti elvyttää eurooppalaista tuotantoa ja sisäistä kulutusta.

5. Erityistä

5.1 ETSK katsoo, että uusi merkintäjärjestelmä on parannus nykyiseen lainsäädäntöön nähden mutta että siinä ei oteta huomioon kaikkia kuluttajien tietotarpeita. ETSK ehdottaa, että uutta merkintää täydennetään muillakin tiedoilla, kuten ”tuotteiden oletettu vähimmäiselinikä”⁽⁹⁾ ja ”tuotteen energiankulutus sen elinkaaren aikana”, myös hiilijalanjälkeä ajatellen. Nämä tiedot ovat välttämättömiä, jotta eri luokkiin kuuluvia energiaa käyttäviä tuotteita voidaan tosiasiaa verrata toisiinsa taloudelliselta kannalta ja jotta voidaan torjua ja rajoittaa tuotteiden suunniteltua vanhenemista.

⁽⁹⁾ ETSK:n lausunto ”Tuotteiden elinikä ja kuluttajille tiedottaminen” (EUVL C 67, 6.3.2014, s. 23).

5.1.1 Lisätietoja, jotka olisivat hyödyllisiä mutta eivät välttämättömiä kuluttajille, kuten tietotekniikka-avusteisessa asumisessa käytettyjen tuotteiden aiheuttamat energian lisäkustannukset, voitaisiin asettaa saataville erityisellä tuotteiden energiatehokkuutta käsittelevässä internetsivustossa tai merkintöjen QR-koodeissa siten, että tuotteet ovat helposti ulottuvilla tabletin ja älypuhelimien kautta, kuten muiden kaupallisten tuotteiden osalta on jo tehty samaa tarkoitusta varten, tavoitteena ottaa asteittain käyttöön toimintasuunnitelma ”esineiden internet”⁽¹⁰⁾.

5.2 Komitea ehdottaa, että energiatehokkuusmerkintää varten suunnitellaan uusi graafinen malli, jotta torjutaan väärennöksiä ja vältetään sekaannus kuluttajien keskuudessa etenkin siirtymäkauden aikana. Lisäksi ETSK ehdottaa, että väriasteikko jätetään harmaaksi niiden luokkien kohdalla, joita ei käytetä markkinoilla olevien tuotteiden luokitteluun, jotta kuluttajat eivät tämän vuoksi jätä tuotteita ostamatta. Näin olisi tehtävä sekä alemmissa luokissa, joissa tuotteita on poistettu markkinoilta ekologista suunnittelua koskevan direktiivin johdosta, että korkeammassa luokissa, jos markkinoilla olevat tuotteet eivät vielä yllä niihin uudelleenskaalauksen vuoksi.

5.3 ETSK muistuttaa komissiota asiakokonaisuuteen TEN/516 kuuluvasta lausunnosta⁽¹¹⁾ etenkin energiaköyhyyteen liittyen. Energiaköyhyys on ilmiö, josta kärsii yli 50 miljoonaa ihmistä koko EU:ssa. Unionin onkin toissijaisuusperiaatteen mukaisesti helpotettava mahdollisimman paljon energiatehokkaampien tuotteiden saatavuutta myös köyhemmissä ja heikommassa asemassa olevissa yhteiskuntaryhmissä. Samalla Euroopan unionin on estettävä se, että uuden merkintäjärjestelmän mahdolliset lisäkustannukset säilytetään automaattisesti vähittäiskauppiaille tai loppukäyttäjille.

5.3.1 Monissa Euroopan maissa on jo onnistuneita käytänteitä toissijaisuusperiaatteeseen ja energiaa käyttävien tuotteiden saatavuuteen liittyvissä kysymyksissä. Yksi tällaisista käytänteistä on mahdollisuus vähentää veroilmoituksessa korkeimpiin energialuokkiin kuuluvien tuotteiden hinta. Vaikka jäsenvaltioiden hyvät käytänteet ovatkin hyödyllisiä ja tärkeitä, ETSK toivoo, että kun otetaan huomioon energiatehokkuuteen liittyvän haasteen merkitys, Euroopan unioni ja etenkin Eurooppa-neuvosto painottavat käytännössä toissijaisuusperiaatetta ja pyrkivät laatimaan yhtenäisen strategian, jotta kaikki Euroopan kansalaiset voisivat olla mukana ”energiavallankumouksessa”.

5.4 ETSK katsoo, että aivan kuten kaikkia palvelevan suunnittelun periaatteen mukaisesti pyritään suunnittelemaan kaikkien käytettävissä olevia tuotteita, myös merkintöjen olisi oltava yhä paremmin kaikkien ymmärrettävissä. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten tarpeisiin.

5.5 ETSK pahoittelee, ettei verkkokauppaa varten ole erityistä strategiaa. Verkkokaupan liikevaihto kasvaa jatkuvasti, ja se on nykyisin yksi aloista, missä tuotteiden vertailtavuus ja etenkin markkinavalvonta on yhä monimutkaisempaa ja hankalampaa. MarketWatch-seurantakeskuksen ilmoituksen mukaan vain 23 prosenttia verkkokaupan tuotteista on merkitty asianmukaisesti. Tämä on markkinoita vääristävä tekijä, joka on ilmeisen haitallinen niin yritysten kuin kuluttajien kannalta.

5.5.1 Komitea panee merkille, että nykyistä, 1. tammikuuta 2015 voimaan tullutta delegoitua asetusta (EU) N:o 518/2014 energiaan liittyvien tuotteiden merkintöjen internetissä esittämisestä ei ole asianmukaisesti nivottu uuteen asetusehdotukseen. Asetuksessa säädetään muun muassa, että merkintä on pakollinen vain uusissa tuotteissa eikä jo myynnissä olevissa tuotteissa, joiden osalta merkintä on vain vapaaehtoinen. Siinä ei myöskään käsitellä verkkokauppa- paikkojen ongelmaa. Kuluttaja ostaa kyseisten sivustojen kautta usein tiedostamattaan tuotteita, joita ulkopuoliset ilmoittajat ovat asettaneet myyntiin ja joiden kohdalla sivusto ei vastaa väärästä tai virheellisestä mainonnasta.

5.6 ETSK panee merkille, ettei nykyisessä eikä uudessa merkintäjärjestelmässä tarkastella uusiokäytössä olevia energiaa käyttäviä tuotteita. Komitea katsoo, että tällaisten tuotteiden kaupan pitämisen säänteleminen on asianmukaista ja tarpeellista etenkin silloin, kun tuotteita myydään asianomaisissa vähittäismyymälöissä, jotta vältetään sääntelyn puutteita ja jotta ennen kaikkea edistetään ekologista suunnittelua koskevan direktiivin ja komission tiedonannon ”Kohti kiertotaloutta” integrointia⁽¹²⁾. ETSK muistuttaa myös aiemmin esittämistään kannanotoista ”suunniteltua vanhenemista” vastaan sekä kestävämpien ja lujatekoisempien tuotteiden kaupan pitämisen puolesta⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto ”Esineiden internet – Toimintasuunnitelma Euroopalle” (EUVL C 255, 22.9.2010, s. 116).

⁽¹¹⁾ ETSK:n lausunto ”Koordinoitu unionin toiminta energiaköyhyyden ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi” (EUVL C 341, 21.11.2013, s. 21).

⁽¹²⁾ COM(2014) 398 final, lausunto ”Kiertotalous EU:ssa” (EUVL C 230, 14.7.2015, s. 91).

⁽¹³⁾ Ks. alaviite 9.

5.7 ETSK kehottaa Euroopan komissiota kiinnittämään erityistä huomiota unionin ulkopuolisista maista tuotuihin tuotteisiin, jotta eurooppalaista tuotantoa suojeltaisiin mahdollisilta vilpillisen kilpailun muodoilta. Erityisesti komitea kehottaa komissiota käynnistämään tehokkaan kampanjan merkintöjen väärentämistä vastaan ja edistämään sitä, että merkintöjä on vaikea väärentää, että subjektiivisen ja objektiivisen vaatimuksenmukaisuuden valvontaa vahvistetaan ja että – jos merkintä on selvästi väärennetty – maahantuojalle asetetaan seuraamuksia ja tuote poistetaan markkinoilta.

5.8 ETSK korostaa, että valvuttamistoimet ovat ratkaisevan tärkeitä edistettäessä tietoisia ostopäätöksiä ja tuotteiden tietoista käyttöä, jotta saavutetaan Euroopan unionin asettamat energiatehokkuustavoitteet. Jäsenvaltioiden odotetaan perustellusti olevan keskeisessä roolissa toteuttaessa asianomaisia tiedotus- ja valvuttamiskampanjoita. ETSK toivoo kuitenkin järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan aktiivista osallistumista niin jäsenvaltioiden kuin unionin tasolla, jotta varmistetaan tehokkaampi ja laajalle ulottuva viestintä myös yksittäisten vähittäiskauppiaitten keskuudessa⁽¹⁴⁾.

5.8.1 Komitea kannattaa komission ehdotusta, että mainoksiin veloitetaan sisällyttämään energiamerkintä jokaisen yksittäisen tuotteen kohdalla tai, jos tämä ei ole mahdollista, ainakin energialuokka, jotta kuluttajille voidaan antaa tietoa ja jotta heitä voidaan valvuttaa energiaa käyttävien tuotteiden tietoisesta ostosta ja käytöstä⁽¹⁵⁾.

5.9 ETSK korostaa, että on tarkistettava eräitä tuotteiden uudelleenskaalaukseen tarvittavan siirtymäkauden näkökohtia. Asetuksessa nimittäin säädetään, että kuuden kuukauden siirtymäkauden päätyttyä yksi viikko on riittävä aika siirtyä kaksinkertaisen merkinnän järjestelmästä järjestelmään, jossa on vain uuden järjestelmän mukaisesti merkittyjä tuotteita. Tämä määräaika saattaa osoittautua aivan liian lyhyeksi ja epärealistiseksi, minkä vuoksi komitea kehottaa pidentämään sitä 30 päivään, jollainen aika yrityksillä yleensä on tuotteiden inventaariota varten.

5.10 ETSK kehottaa komissiota noudattamaan varovaista ja maltillista lähestymistapaa delegoituihin säädöksiin nähden. Komitea toivoo etenkin, että toimivallan siirrot ovat selkeitä ja tarkkaan määriteltyjä, että parlamentin valvonta on varmistettu ja erityisesti, että delegoitujen säädösten hyväksyminen edellyttää aina jäsenvaltioiden, ETSK:n ja sidosryhmien tosiasiallista kuulemista ja osallistamista⁽¹⁶⁾.

5.11 ETSK suhtautuu myönteisesti erityisen kuulemisfoorumin perustamiseen, jotta komission, jäsenvaltioiden ja sidosryhmien välillä voidaan käydä järjestelmällistä vuoropuhelua.

5.12 ETSK katsoo, että säädetty kahdeksan vuoden ajanjakso merkintäkehyksen uudelleentarkastelua varten on asianmukainen, vaikka komitea toivookin huolellista väliarviointia, jotta voidaan tutkia kattavasti merkintäkehyksen vaikutus ja täytäntöönpanon tosiasiallinen tilanne. Komitean mielestä tällainen aloite on erittäin asianmukainen, sillä tässä tarkasteltavan ehdotuksen tarkoituksena on siirtyä direktiivistä asetukseen.

5.13 ETSK katsoo, että on tärkeää määritellä yksiselitteinen ja pysyvä uudelleenskaalausmekanismi, jotta markkinoiden teknologisesta kehityksestä aiheutuvat toistuvat uudelleenskaalaukset olisivat taloudellisia, täsmällisiä ja toisiaan tukevia. Komitea katsookin, että uudelleenskaalaus olisi toteutettava vain tarvittaessa ja vasta sitten kun energialuokan A tuotteiden markkinaosuus on vähintään 20 prosenttia.

Bryssel 20. tammikuuta 2016.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*

⁽¹⁴⁾ ETSK:n tutkimus kansalaisyhteiskunnan asemasta uusiutuvista energialähteistä annetun EU:n direktiivin täytäntöönpanossa. Pääkoordinaattori: Lutz Ribbe, tammikuu 2015.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 341 final, johdanto-osan 10 kappale ja 3 artiklan 3 kohdan a alakohta.

⁽¹⁶⁾ ETSK:n lausunto ”Delegoidut säädökset” (EUVL C 13, 15.1.2016, s. 145).